

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

กองทุนและทุนหมุนเวียน ถือเป็นกองทุนที่จัดตั้งภายใต้การดำเนินงานของรัฐบาล เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกิจและสนองนโยบายรัฐบาล ซึ่งมีหลักปรัชญาเจตนารมณ์ในการก่อตั้ง คือ จะไม่พึ่งเงินงบประมาณแผ่นดิน เพราะกองทุนมีอำนาจในการหารายได้จากการดำเนินพันธกิจของกองทุนเองและใช้จ่ายเงินจากรายได้นั้น เพื่อดำเนินนโยบายตามเจตนารมณ์ในการก่อตั้งกองทุน ซึ่งหากกองทุนที่ไม่สามารถหารายได้เลี้ยงกองทุนของตนเองได้อย่างเพียงพอ รัฐบาลก็ต้องจัดสรรเงินงบประมาณให้ เพื่อให้กองทุนนั้นดำเนินการตามพันธกิจต่อไป ซึ่งหนึ่งในกองทุนหมุนเวียนสำคัญที่รัฐบาลยังได้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่ออุดหนุนเป็นจำนวนมาก ก็คือ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยสัดส่วนเงินงบประมาณที่รัฐบาลอุดหนุนให้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2539 – 2551 มีสัดส่วนโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.18 ของเงินงบประมาณ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่นับว่าสูงสำหรับงบประมาณรายจ่ายประจำปีในแต่ละปี

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538 ในลักษณะเงินทุนหมุนเวียน ตามนัยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติ เงินคงคลัง พ.ศ. 2491 เริ่มดำเนินการให้กู้ยืมครั้งแรกในปีการศึกษา 2539 และเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2541 ส่งผลให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคล ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้กู้ยืมเงิน เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบหรือนอกระบบจนถึงระดับปริญญาตรี

นับแต่เริ่มปล่อยกู้จนถึงปัจจุบันปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 นับเป็นเวลา 12 ปี กยศ. ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณทั้งหมดเป็นเงิน 294,310.86 ล้านบาท ให้เงินกู้ยืมแก่นักเรียน/นักศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญและสายอาชีพ) จนถึงระดับปริญญาไปแล้วทั้งสิ้นกว่า 293,941.57 ล้านบาท มีผู้กู้ยืมทั้งสิ้น 2,970,393 ราย โดยจำนวนเงินที่ให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่นักเรียน/นักศึกษา

โดยในระยะแรกสัดส่วนการได้ปล่อยกู้ให้แก่นักเรียน/นักศึกษาภายใต้ คณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่งมากกว่าคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง ในสัดส่วนร้อยละ 60:40 และหลังจากปี 2545 เป็นต้นมา สัดส่วนการปล่อยกู้ให้แก่นักเรียน/นักศึกษาให้แก่ คณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่หนึ่งน้อยกว่าคณะอนุกรรมการบัญชีจ่ายที่สอง ในสัดส่วนร้อยละ 35:65 โดยมีการให้กู้ยืมแก่ผู้กู้รายเก่าในสัดส่วนที่มากกว่าผู้กู้รายใหม่ เฉลี่ยร้อยละ 80:20

โดยมีผลการชำระหนี้ของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษา จำแนกตามราย ของรุ่นปี ที่ครบกำหนดชำระ 2542 – 2551 ณ วันที่ 30 กันยายน 2551 ผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระหนี้รวม 2,028,777 ราย มีผู้มาชำระหนี้รวมทุกรุ่น 1,434,872 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.73 และผู้ไม่มาชำระ หนี้ จำนวน 593,905 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.27

ผลการชำระหนี้ของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษา จำแนกตามจำนวนเงิน ของปีที่ ครบกำหนดชำระ 2542 - 2551 ณ วันที่ 30 กันยายน 2551 ยอดหนี้ที่ครบกำหนดชำระรวมทั้งสิ้น 20,059.09 ล้านบาท เป็นหนี้ที่ได้รับชำระ จำนวน 13,145.50 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 65.56 และ หนี้ค้างชำระทั้งสิ้น จำนวน 10,592.48 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 52.83 จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินที่ ไม่ได้รับชำระสูงมาก

สำหรับโครงสร้างทางการเงิน กยศ. ปัจจุบัน ปี 2551 (ณ 30 กันยายน 2551) กยศ. มีสินทรัพย์รวม จำนวน 297,272.80 ล้านบาท มีหนี้สินรวม จำนวน 524.32 ล้านบาท และมี ส่วนของกองทุน จำนวน 296,748.48 ล้านบาท โดยรายได้รวม จำนวน 2,294.82 ล้านบาท ประกอบด้วยรายได้ดอกเบี้ย จำนวน 1,769.17 ล้านบาท และรายได้ไม่ใช่ดอกเบี้ย จำนวน 525.65 ล้านบาท โดยรายได้ดอกเบี้ยประกอบด้วย ดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้ยืม จำนวน 913.14 ล้านบาท และดอกเบี้ยจากเงินฝากธนาคาร มีจำนวน 856.03 ล้านบาท โดยมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น จำนวน 706.82 ล้านบาท แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 627.25 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายบริหาร จำนวน 79.57 ล้านบาท

การศึกษาครั้งนี้เป็นการรายงานผลการวิเคราะห์ความยั่งยืนทางการเงินของ กยศ. จากการคำนวณอัตราคืนทุน (Recovery Ratio) ซึ่งคำนวณจากมูลค่าปัจจุบันของเงินที่ต้องชำระ ทั้งหมด (เงินต้นที่คาดว่าจะได้รับจริงและดอกเบี้ยทั้งหมด ซึ่งได้คำนวณหนี้สูญไว้ด้วยแล้ว) หัก ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ แล้วหารด้วยมูลค่าปัจจุบันของเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมดพบว่ามูลค่า ปัจจุบันของเงินให้กู้ยืมทั้งหมดเท่ากับ 872,659.12 ล้านบาท มูลค่าปัจจุบันของยอดหนี้ที่ต้อง ชำระทั้งหมด เท่ากับ 275,634.20 ล้านบาท มูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ ทั้งหมด เท่ากับ 275,634.40 ล้านบาท ได้อัตราการคืนทุนเท่ากับร้อยละ 29.41 แสดงว่า เงินที่

ปล่อยกู้ไปจำนวน 100 บาท จะได้คืนกลับมาจำนวน 29.41บาท แสดงว่ารัฐต้องอุดหนุนเงินหรือจัดสรรเงินงบประมาณให้ 70.59 บาท จากจำนวนเงินที่ กยศ. ได้รับกลับคืนมาในอัตราต่ำ และจำนวนเงินที่รัฐบาลต้องอุดหนุนในอัตราที่สูงนี้ แสดงถึงความไม่ยั่งยืนทางการเงิน ของ กยศ. หรือกล่าวได้ว่า กยศ. ไม่สามารถหมุนเวียนเงินทุนของตนเองได้ ต้องมีการพึ่งพาเงินงบประมาณจากรัฐบาลในทุกๆ ปี

จากผลการวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ในการเปลี่ยนตัวแปรตามเป็นสมมติฐาน 2 ตัว โดยตัวแปรอื่นคงที่ คือ อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม และอัตราคิดลด สรุปได้ว่า

- ตัวแปรอัตราดอกเบี้ย พบว่า เมื่อกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยมีค่าสูงขึ้น ทำให้อัตราการคืนทุนสูงขึ้น
- ตัวแปรอัตราคิดลด พบว่า เมื่อกำหนดให้อัตราคิดลดมีค่าต่ำลง จะทำให้มีอัตราการคืนทุนสูงขึ้น และหากอัตราคิดลดมีค่าสูงขึ้น จะทำให้อัตราการคืนทุนต่ำลง

จากการเปรียบเทียบผลการคำนวณ Sensitivity ทั้ง 3 กรณี กับกรณี Base case ให้ อัตราการคืนทุนในช่วงร้อยละ 29.19 – 48.53 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราการคืนทุนที่ต่ำ โดยกรณีที่ 1 ซึ่งเป็นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมในร้อยละ 5 โดยมากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมในกรณี Base case ที่กำหนดเพียงร้อยละ 1 ซึ่งเป็นกรณีที่ให้อัตราการคืนทุนที่ร้อยละ 41.89 เป็นอัตราการคืนทุนที่สูงกว่าทุกกรณี และสูงกว่ากรณี Base case (อัตราการคืนทุนร้อยละ 29.41) ในขณะที่กรณีที่ 2 และ 3 เป็นการกำหนดให้ตัวแปรอัตราคิดลดเปลี่ยนแปลงไป โดยกำหนดที่อัตรา ร้อยละ 3 และ 7 ตามลำดับ จากการคำนวณได้อัตราการคืนทุนที่ร้อยละ 29.59 และ 29.19 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงตัวแปรดังกล่าวไม่ค่อยมีผลเท่าใดต่ออัตราการคืนทุนมากนัก เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนตัวแปรอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ซึ่งอัตราคิดลดจะแสดงให้เห็นถึงทิศทางดอกเบี้ยในอนาคต จากค่าอัตราการคืนทุนที่คำนวณได้ พบว่าหากอัตราดอกเบี้ยในอนาคตเปลี่ยนแปลงไปจะไม่ส่งผลต่ออัตราการคืนทุนของ กยศ. เท่าไร ไม่ว่าจะอัตราดอกเบี้ยในอนาคตสูงขึ้นหรือต่ำลง หรืออาจกล่าวได้ว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตไม่มีนัยสำคัญต่ออัตราการคืนทุนของ กยศ. เท่ากับอัตราดอกเบี้ยของเงินให้กู้ยืม

ดังนั้นเพื่อให้ กยศ. มีอัตราการคืนทุนกลับมามากขึ้นเพื่อที่จะสร้างความยั่งยืนทางการเงินให้กับ กยศ. ได้นั้น กยศ. ต้องมีการบริหารจัดการด้านการรับชำระหนี้คืนให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น ลดหนี้ค้างชำระให้น้อยลง โดยวิธีหนึ่งคือการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมให้สูงกว่าหลักเกณฑ์ปัจจุบัน ที่ร้อยละ 1 เพื่อกระตุ้นให้ผู้กู้ยืมมาชำระหนี้คืนก่อนกำหนด หรือเชิงบังคับให้มีการชำระ

หนี้คืนตามหลักเกณฑ์ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงเป็นการเพิ่มภาระทางการเงินของผู้กู้ยืมเอง โดยอาจใช้นโยบายให้รางวัลแก่ผู้กู้ยืมที่จ่ายเงินก่อนกำหนดเวลา โดยการลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมลง เช่น หากกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่ร้อยละ 5 โดยใช้นโยบายหากมีการจ่ายชำระหนี้คืนทั้งหมด ภายในระยะเวลา 1 ปี ให้คิดอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1 หรือจ่ายชำระคืนทั้งหมด ภายในระยะเวลา 5 ปี คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 เป็นต้น ทำให้เงินทุนที่ กยศ. ปลดปล่อยให้กู้ไปก็จะกลับมาหมุนเวียนให้ กยศ. ได้เร็วขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่ออัตราการคืนทุนที่เพิ่มสูงขึ้นได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาครั้งนี้

- เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ยื่นคำขอกู้ทั้งหมด และจำนวนผู้มีคุณสมบัติกู้ยืมจากผู้ยื่นคำขอกู้ ทำให้ไม่ทราบข้อมูลที่เป็น Demand ที่แท้จริงของความต้องการกู้ยืม ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าการปล่อยกู้ที่ผ่านมาสามารถตอบสนองความต้องการกู้ยืมเท่าไร และทำให้ไม่มีข้อมูลจะทำการคาดการณ์ความต้องการกู้ยืมในอนาคต รวมถึงการจัดสรรเงินงบประมาณแต่ละปีในอนาคตด้วย สมควรอย่างยิ่งที่ กยศ. จะต้องมีข้อมูลด้าน Demand การขอกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาลและกยศ. เองด้วย

- การให้กู้ยืมเงินเพื่อศึกษามีเงื่อนไขการรับชำระคืนที่ผ่อนปรนมาก เป็นผลให้ได้รับเงินคืนเพื่อนำมาหมุนเวียนการให้กู้ยืมต่อมีน้อย จึงเป็นภาระต่องบประมาณ การที่อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ ทำให้ผู้กู้ยืมไม่มีแรงกระตุ้นในการชำระคืนเงินกู้ยืมและนำเงินไปใช้ประโยชน์ทางด้านอื่น ระยะเวลาในการชำระคืน 15 ปี เป็นระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนาน และเมื่อรวมกับระยะเวลาปลอดหนี้ 2 ปี รวมเป็น 17 ก็เป็นระยะเวลายาวนานขึ้น เมื่อพิจารณาพร้อมกับเงินต้นที่ต้องชำระในแต่ละงวดที่ต่ำ อาจทำให้ผู้กู้ไม่เห็นความสำคัญของการชำระหนี้ ส่งผลให้เงินกองทุนที่ได้รับจากการชำระคืนเงินกู้ยืมนำมาหมุนเวียนได้ช้าตามไปด้วย และระยะเวลาในการปลอดหนี้ 2 ปี อาจทำให้ผู้กู้ยืมขาดการติดต่อกับ กยศ. ส่งผลให้ข้อมูลที่อยู่ของผู้กู้ยืมไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้การติดต่อกับผู้กู้ยืมทำได้ลำบาก

- จากการศึกษาจะพบว่า กยศ. มีหนี้ค้างชำระและค่าใช้จ่ายบริหารจัดการจำนวนมาก ควรมีมาตรการในการลดปริมาณหนี้ที่ไม่ได้รับชำระคืน และลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ ที่เกิดจากการดำเนินคดีรวมถึงค่าใช้จ่ายในการระงับหนี้ โดยมีกลยุทธ์ที่ดีละมุนละม่อม เนื่องจากผู้กู้ คือ นักเรียน นิสิต และนักศึกษา ซึ่งกู้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา และ

พัฒนาศักยภาพของตนเอง และเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องให้โอกาสผู้ที่ด้อยโอกาสทางด้านการเงินได้มีโอกาส ในการศึกษาเท่าเทียมกับผู้อื่น ดังนั้น มาตรการที่ออกไป จึงควรเน้นด้านการสร้างแรงจูงใจให้ผู้กู้มาชำระหนี้ เช่น การงดเบี้ยปรับเมื่อมารายงานตัว การงดดอกเบี้ยเงินกู้ยืม และการให้ใบประกาศเกียรติคุณ หรือการจัดสรรเงินรางวัลเป็นแรงจูงใจให้คนมาชำระหนี้หนี้ทั้งหมดก่อนเวลา รวมถึงการสร้างจิตสำนึกในการชำระหนี้ให้กับผู้กู้เห็นความสำคัญของการชำระเงินคืน กยศ. เพื่อเปิดโอกาสให้กับนักเรียน/นักศึกษารุ่นน้องๆ ที่ได้รับความเดือดร้อนได้มีโอกาสกู้เงินเพื่อได้ศึกษาเล่าเรียนเช่นเดียวกับที่ตัวเองได้รับ เป็นต้น

นอกจากนี้เมื่อมีมาตรการที่ผ่อนปรนในการให้ผู้กู้ยืมมาชำระหนี้คืน ก็ควรมีการใช้มาตรการลงโทษมาใช้บังคับสำหรับผู้ไม่มาติดต่อชำระหนี้บ้าง เช่น หากพ้นระยะเวลา 7 ปี หรือ 10 ปี นับจากครบกำหนดเวลาชำระคืนแล้ว ผู้กู้ยืมไม่มาติดต่อชำระหนี้คืน หรือไม่ผ่อนชำระหนี้ ก็ให้ขึ้นชื่อผู้กู้ยืมนั้นในบัญชีเครดิตบูโร (Credit Bureau) เนื่องจากมีระยะเวลาหายได้เพื่อมาชำระหนี้ได้ระยะเวลาหนึ่งแล้ว ผู้กู้ยืมก็ควรมีวิสัยทางการเงินในการรับผิดชอบต่อหนี้ที่ทำให้ผู้กู้ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน

อย่างไรก็ตาม การนำมาตราการเข้มงวดเข้ามาผสมผสานนับเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้กู้ที่มีความสามารถในการชำระหนี้แต่มีเจตนาไม่มาชำระหนี้ ซึ่งการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กู้เป็นเรื่องที่อ่อนไหว ดังนั้น กองทุนฯ จึงจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงเหตุผลและความจำเป็น โดยมาตรการดังกล่าวควรเป็นมาตรการสุดท้ายที่จะนำมาใช้

นอกจากนั้น ยังมีประเด็นที่ต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับการนำมาตราการต่างๆ มาใช้นั้น เช่น มาตรการงดดอกเบี้ยปรับ หากมีการนำมาตราการนี้ออกมาใช้ทุกปี ก็จะทำให้ผู้กู้ที่มีความสามารถชำระหนี้บางรายอาจไม่ชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ เนื่องจากเห็นว่าจะได้รับการผ่อนผันไม่ต้องชำระเบี้ยปรับตามมาตรการดังกล่าว

- จากการศึกษาการบริหารจัดการของ กยศ. เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษาบางแห่ง ที่นำกองทุนไปใช้เป็นกลยุทธ์ในการเรื่องการตลาดหานักเรียน/นักศึกษาให้เข้ามาเรียนในสถานศึกษา ทำให้ผู้ที่ได้รับทุนหลายคนเป็นผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่าที่ควร จึงควรที่จะมีการกำชับให้สถานศึกษาปล่อยเงินกู้ยืมให้กับผู้กู้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยควรมีบทลงโทษอย่างรุนแรงต่อสถานศึกษาที่ดำเนินการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นตัวอย่างต่อสถานศึกษาอื่น

- ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ว่าจากเงินที่ให้กู้ยืมแก่นักเรียน/นักศึกษาแล้ว ส่งผลให้นักเรียน/นักศึกษาเหล่านั้น สามารถศึกษาจบในระดับที่ตนเองกู้ยืมอยู่เท่าใด และจากเงินให้กู้ยืมนี้สามารถทำให้นักเรียน/นักศึกษาเรียนต่อในระดับสูงขึ้นจนระดับอุดมศึกษาเท่าใด ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าเงินที่ปล่อยให้กู้ยืมนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของพันธกิจของ กยศ.หรือไม่

5.2.2 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะต่อการศึกษาครั้งต่อไป

- จากสถานการณ์ทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ทำให้ขาดความต่อเนื่องของนโยบายการดำเนินการด้านการศึกษา ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดสรรเงินงบประมาณการดำเนินงานของ กยศ. รวมถึงการจัดสรรเงินให้กู้ยืมแก่นักเรียน/นักศึกษา ทำให้ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณเกิดความผันผวน

- ควรมีการศึกษาวัดประสิทธิภาพเชิงสังคมของการดำเนินงานของ กยศ. ถึงแม้ว่า กยศ. จะไม่มีความยั่งยืนทางการเงิน แต่รัฐบาลก็ควรสนับสนุน กยศ. ต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพราะ กยศ. เป็นกองทุนที่รัฐบาลจัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นการนโยบายสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีพื้นฐานทางการศึกษาที่ดี เป็นการเพิ่มโอกาสทางสังคมให้กับนักเรียน/นักศึกษาเหล่านั้น รวมถึงเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันของประเทศจากการมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศในอนาคต

- ควรมีการศึกษาการจัดสรรเงินให้กู้ยืมที่สถานศึกษาแต่ละสถานศึกษา อนุมัติแก่นักเรียน/นักศึกษา ในสังกัดตนเองเป็นไปตามวัตถุประสงค์ พันธกิจและหลักเกณฑ์ของ กยศ. หรือไม่

- ควรมีการศึกษาอย่างแท้จริงต่อวงเงินค่าครองชีพระหว่างการศึกษา เช่น ค่าอาหาร ที่พัก แก่นักเรียน/นักศึกษา ที่เหมาะสม และสะท้อนสภาพปัจจุบัน